

TÜRK HİNDOLOJİSİNİN KURUCUSU: PROF. DR. WALTER RUBEN

Derya KESKİN*

Öz

Nazi Almanya'sı döneminde ülkesinden ayrılmak zorunda kalan Almanca konuşan bilim insanları, Üniversite Reformu'yla birlikte ülkemize gelerek mevcut eğitim sistemimizi revize edecek çalışmaların özneleri haline gelmişlerdir. Bu bilim insanlarından biri olan Alman Hindolog Walter Ruben, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Hindoloji kürsüsünü kurmuştur. Ankara'da görevlendirildikten sonra kısa bir süreliğine Hindistan'a giderek sahada araştırmalar yapmıştır. 1935/48 yılları arasında Hindoloji Kürsüsünde profesör olarak görev yapan Ruben, derslerini Türkçe olarak vermiştir. Bir Hindolog olarak yürüttüğü çalışmalarında dilbilim alanına ek olarak tarih, felsefe, din, etnoloji gibi çeşitli disiplinlerden faydalanmıştır. Ruben'in, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kuruluş misyonu için ideal bir akademisyen olduğu, bu çoklu disiplin araştırmaları sayesinde anlaşılmaktadır. Hindoloji Kürsüsü profesörlerinden biri olan ve kendisinden sonra bölüm başkanlığını yürüten Abidin İtil'i yetiştirmiştir. Görev yaptığı süre boyunca çok sayıda Almanca ve Türkçe dilinde eser kaleme almıştır. Türkiye'de Hindoloji çalışmalarının kökleşerek gelişmesi adına kaleme aldığı bu eserler; Ruben'in eğitim verdiği ve kendisinden sonra yetişen Hindologlar ile Hindoloji'ye ilgi duyan insanlar için temel kaynak özelliği taşımaktadır. Ruben ve ailesi, İkinci Dünya Savaşı döneminde politik sebeplerle Kırşehir'deki tecrit kampında zorunlu ikamette bulunmuşlardır. 1948 yılında Türkiye'den ayrılıp Şili'de akademik kariyerini sürdürmüştür. 1950 yılında Almanya'ya dönerek uzun yıllar boyunca kendi ülkesinde Hindoloji ile ilgili çalışmalarını gerçekleştirmiştir.

Anahtar Kelimeler

Walter Ruben
Hindoloji
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Hint Tarihi

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 12.10.2021
Kabul Tarihi: 25.11.2021
E-Yayın Tarihi: 17.12.2021

THE FOUNDER OF TURKISH INDOLOGY: PROF. DR. WALTER RUBEN

Abstract

Some German-speaking scientists were forced to leave their country during the time of Nazi Germany. These scientists came to our country through University Reform law and they worked to improve our current education system. German Indologist Walter Ruben, one of these scientists, founded the chair of Indology at Faculty of Language and History-Geography. After being assigned to Ankara, he went to India and performed field research for a short period. Ruben officiated as a professor at the Department of Indology from 1935 to 1948; the language of his educating is Turkish. He has used various disciplines such as history, philosophy, religion, ethnology in addition to philology in his work as a Indologist. Ruben is an ideal academician for the founding mission of Faculty of Language and History-Geography. This situation is understood thanks to his multi-disciplinary research. He guided Abidin İtil, who was one of the professors of Department of Indology and then became the head of the department. Turkish German and Turkish language works were written by him during his termtime. These works, which he has written in order to establish and develop the study of Indology in Turkey, are very important. Because these works are the main source for the Indologists and people related to Indology that Ruben educated and guided after him. During the Second World War, he lived with his family in an concentration camp in Kırşehir for political reasons. He left Turkey in

Keywords

Walter Ruben
Indology
Faculty of Languages and History-
Geography,
Indian History.

Article Info

Research Article

Received: 12.10.2021
Accepted: 25.11.2021
Online Published: 17.12.2021

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Hindoloji Bilim Dalı. d.keskin91@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6295-3550.

1948 and pursued his academic career in Chile. He returned to Germany in 1950; he continued his studies on Indology for many years in his own country. Therefore, in accordance with the subject of this study; through the relevant motif, the social and cultural life of India and Indian culture in the relevant period has been tried to be explained

Giriş

Üniversite Reformu Kanunu üzerine Nazi Almanya'sı baskısından kaçarak Türkiye'ye gelen bilim insanları, başta İstanbul Üniversitesi olmak üzere ülkemizin yükseköğretim kurumlarında yeni bölümlerin açılmasına, akademik kadroları eksik olan bölümlerin ise zenginleşmesine katkıda bulunmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki mevcut eğitim sorunlarına belli başlı çözümler sunabilmesi amacıyla başkentte Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kurulması planlanmıştır.

Erbaş'a göre; DTCF, önemli bir modernleşme kurumudur. Bu nedenle fakülteye, ülkemizin muasır medeniyetler seviyesine ulaşabilmesi için gerekli kadroların yetiştirilmesi işlevi yüklenmiştir (2016: 35). Bu doğrultuda tarih, dil, kültür gibi alanları konu edinen sosyal ve beşerî bilimlerin gelişmesi bir amaç haline getirilmiştir. Bu amaca yönelik olarak farklı ülkelerden ülkemize gelerek görev yapan yabancı bilim insanları, DTCF'ndeki çoğu kürsüsünün kurucusu olmuşlar; ilgili alanlarda öğrenci ve öğretim elemanı yetiştirilmesini sağlamışlardır. Söz konusu yabancı hocalar, Hindoloji, Coğrafya, Hititoloji, Sümeroloji, Klasik Filoloji gibi kürsülerinde göreve başlamışlardır. Bu kürsülerin kuruluşu Atatürk'ün önderliğinde olmuştur. Afet İnan bu konudaki görüşlerini; "Tarih ve coğrafyanın yakın ilişkisini her zaman dikkate alan Atatürk, Türk ve Türkiye tarihine kaynaklık edecek bütün eski dillerin öğretim ve araştırma merkezlerinin bu fakültede kurulması gerektiğini hedeflemiştir. Bunun için Orta-Asya Türk Tarihi ile ilgili Çince'den başlayarak, Sinoloji, Hindoloji, Sümeroloji, Hititoloji, Hungaroloji alanlarına ek olarak, klâsik dillerden Latince, Yunanca, Arapça ve Farsça kürsüleri, fakültenin kuruluş programında yer almıştır (1957: 7-8)" şeklinde ifade etmiştir.

Bu çalışmada, Üniversite Reformu ve Almanca konuşan bilim insanlarının Türkiye'ye gelişi konusuna kısaca değinilmiş; ardından Türkiye'deki Hindoloji Bölümü'nün kurucu hocası olan Prof. Dr. Walter Ruben'in biyografik ve akademik hayatı deskriptif bir bakış açısıyla aktarılmaya çalışılmıştır. Ana dili Almanca olan, Sanskrit dilini bilen ve Türkiye'de eğitim verdiği süreçte dilimize de hâkim olan Ruben, kendi ana dilinde ve Türkçe olarak çok sayıda makale ve kitap kaleme almıştır. Ülkemizdeki Hindoloji disiplininin ve kaynaklarının temelini oluşturan bu eserlerden

Almanca olan bazı çalışmaları, Ruben'in öğrencileri veya mütercimler aracılığıyla dilimize aktarılmıştır. Çalışmamızda söz konusu bu eserler, *Hindoloji Alanında Türkçe Yayınlanmış/Türkçeye Çevrilmiş Çalışmaları* başlığı altında ve alt başlıklar halinde derlenerek sunulmuştur.

Üniversite Reformu ve Almanca Konuşan Bilim İnsanlarının Türkiye'ye Göçü

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte ülkemizin kalkınması adına çeşitli alanlarda atılımlar gerçekleştirilmiştir. Bu atılımlardan birisi olan 1933 Üniversite Reformu, ülkemizin yükseköğretim kurumlarını çağdaş koşullara uyarlamayı hedefleyen 2252 sayılı kanuna dayalı bir harekettir. Mevcut yükseköğretim kurumlarının iyileştirilmesi ve objektif koşullarda bilim yapacak özerk kurumların oluşturulması düşüncesinden hareketle başlatılan bu reform önderliğinde, İstanbul Darülfünununu incelemesi istemiyle İsviçre'den Prof. Albert Malche ülkemize davet edilmiştir. *"Kendisinden bu inceleme sonucunda Darülfünun hakkındaki gözlemlerini bir rapor halinde sunması istenen Malche'in görüşleri, "İstanbul Üniversitesi Hakkında Rapor" adıyla yayınlanmıştır"* (Erdem, 2012: 377-378). Raporda özetle Darülfünunun, batılı yükseköğretim kurumlarının gerisinde kaldığı ve çağdaş üniversite standartlarına erişemediği konusunda ayrıntılı gerekçeler sunulmuştur. Profesör Malche tarafından sunulan rapordan hareketle, yükseköğretimde ıslahata yönelik kararlar alınmış; Temmuz 1933'te İstanbul Darülfünununu kapatılarak yerine Ağustos 1933'te İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. İstanbul Üniversitesi'nde yeni yerli ve yabancı bilim insanları görevlendirilerek özellikle batılı akademisyenlerin katkılarıyla eğitim-öğretim sistemimize modern tarzda üniversite anlayışı kazandırılmaya çalışılmıştır. Reformun etkisi yalnızca İstanbul ile sınırlı kalmamıştır. *"Bu üniversiteyi, Türkiye'de birçok yeni okulun veya yeni bölümlerin açılması ya da modernize edilmesi takip etmiştir. Açılan diğer kurumlar arasında, İstanbul Yüksek Teknik Okulu'nun Mimarlık Bölümü, Ankara'da Tarım ve Veteriner Yüksek Okulu, Devlet Konservatuvarı sayılabilir"* (Grothusen, 1981: 539). Bu okullar arasında belki de en önemlisi ise 1935 yılında kurulan ve ismi bizzat Atatürk tarafından verilen Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi olmuştur.

Ülkemizde Üniversite Reformu'nun gündemde olduğu dönemde, Avrupa'da gelişen bazı politik hareketler, yükseköğretim sistemimizi besleyecek tesadüfi etkilere sebep olmuştur. 1933 yılında Nasyonal Sosyalistlerin Almanya'da iktidar oldukları dönemde, politik ve ırkçı gerekçelerle kovuşturmaya uğrayan ve ülkeden uzaklaştırılan Almanca konuşan bilim insanları başka ülkelere göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu süreçte tehdit altında kalan çok sayıda akademisyen ülkemize de

sığınmıştır. Bilim insanlarından oluşan bu göç dalgası, batılı tarzda eğitimi hedefleyen reform çalışmalarımız üzerinde tamamen yükseltici bir etki yaratmıştır. Bu sayede yükseköğretim kurumlarımızda ilk kez kurulacak kürsülerin hocaları kazanılmıştır. Grothusen bu durum için, “sıkıntılı bir hal olmasaydı, bin bir gece masallarına konu olacak bir tesadüf olabilirdi” (1981: 538) yorumunu yapmaktadır.

Yükseköğretim alanında modernleşmenin en önemli adımlarından biri olarak kabul edilen Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kuruluş amacı; “ulus olma yolunda geçmiş ile bugün arasında köprülerin kurulabilmesini sağlayabilme açısından Anadolu uygarlıkları ve Anadolu dışında Türklerle ilgili tüm uygarlıkların bilimsel olarak incelenmesidir” (Erbaş, 2016: XI). Bu amaçla Türk dilinin, tarihinin ve kültürünün değiştiği her alanda çalışmalar yapılması hedeflenmiş; bu doğrultuda araştırmalar yapılacak ve akademisyenler yetiştirecek kürsüler kurulmaya başlanmıştır.

Üniversite Reformu ile İstanbul Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi'nde biri filoloji (Türk Dil ve Edebiyatı) olmak üzere dört bölüm mevcuttu. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde ise yeni filolojilerin yanı sıra, Çin, Hint tarih ve filolojilerinden başlayarak eski Anadolu'yu (Hitit), eski ülkeleri (Sümer, Asur), Akdeniz çevresini (Yunan-Roma) konu edinen tarih ve filoloji kürsüleri kuruldu. Bu tür kürsüler Türk üniversite ve bilim dünyasında ilk kez açılmaktaydı (Gökberk, 1997: 88-89).

Açılan bazı kürsülerde, o dönemde eğitim verecek yeterli sayıda Türk bilim insanı bulunmamaktadır. Bu açığın büyük kısmı, Almanca konuşan sığınmacı bilim insanları aracılığıyla kapatılmıştır. Bu bilim insanları aynı zamanda Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesinde Türkiye'de ilk kez açılacak olan kürsülerin başkanlıklarını da yapmışlardır. “Başta Sümer arkeolojisi ve tarihinde Benno Landsberger, Hitit arkeolojisi ve tarihinde Hans Güterbock, Hindoloji'de¹ Walter Ruben, Latince'de Georg Rohde, Felsefe'de Oliver Lacombe ilgili enstitülerin kurulmalarında görevlendirilmişlerdir” (Erbaş, 2016: 36). Söz konusu dönemde ülkemize gelen akademisyenler; görev aldıkları kürsülerde dersler vermiş, bölüm için öğrenci ve öğretim elemanı yetiştirmiştir. Makaleler ve ders kitapları gibi materyaller hazırlamışlardır. “Ayrıca mülteci profesörler sözleşmeleri gereği belirli bir süre içinde Türkçe öğrenmek ve derslerini Türkçe verebilir hale gelmekle de yükümlendirilmişlerdir” (Çelebi, 2003: 269).

¹ Erbaş'ın, “Bir Cumhuriyet Çınarı: Sözlü Tanıklıklarla Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin 75. Yılı” adlı eserinde Walter Ruben, naçizane düşüncemize göre maddi bir hata sonucu “Hitit tarihçisi” unvanıyla aktarılmış olsa da (2019: 9, 39) kendisi Hindoloji Anabilim Dalı kurucusudur.

DTCF kayıtlarına göre, 1940'lı yılların başında fakülte'deki on yedi yabancı uyruklu akademisyenden beş tanesi gerçek mülteci olarak görev yapmıştır. Bu akademisyenlerin ise yalnızca üçünün fakülte arşivinde personel bilgileri yer almaktadır. Personel dosyası bulunan üç profesörden birisi, Hindoloji kürsüsünün kurucusu olan Alman Hindolog Prof. Dr. Walter Ruben'dir (Çelebi, 2003: 264-265).

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Hindoloji Anabilim Dalı Kurucusu Prof. Dr. Walter Ruben

Walter Ruben hakkında biyografik açıdan ne yazık ki oldukça kısıtlı bilgiye sahibiz. Bu konuda elimizdeki kayda değer verilerin büyük bir kısmı, Ruben'in "*İç Anadolu'da Küçük Bir Eski Çağ Şehri: Kırşehir*" adlı kitabının önsöz kısmında bizzat kendi çocuğu tarafından aktarılan bilgilerle sınırlıdır. Bunun dışında Prof. Dr. Horst Widmann'ın "*Atatürk ve Üniversite Reformu*" adlı eserinde, DTCF'de görev yapmış beş mülteci akademisyenden biri olarak bahsettiği Ruben'e ait kısa bir biyografi bulunmaktadır (2000: 243).

1899 yılının sonunda Hamburg'da doğan, eğitilmiş ve varlıklı bir ailede yetişen Ruben, evli ve iki çocuk babasıdır.

Greks, Latin ve Sanskrit dillerini bilen Ruben, okul yıllarında ünlü Hindologlardan eğitim almış; Nyayaya Sūtralar üzerine yaptığı çalışmalarla doktorasını (1924) tamamladıktan sonra Doçentlik unvanına (1927) sahip olmuştur. 1935 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde görev alması amacıyla kendisine yapılan teklifi üzerine, ailesiyle birlikte yasal koşullar altında Türkiye'ye gelmiştir (Ruben, 2014: i-ii).

Widmann, 1933 yılına kadar Frankfurt Üniversitesi'nde Doçent Hindolog olarak görev yapan Ruben'in politik sebepler nedeniyle uzaklaştırılmasının ardından, 1935/1936 yılından itibaren profesör unvanıyla DTCF'nde çalışmaya başladığını belirtir (2000: 243). Bu ifade Ruben'in çocuğu tarafından aktarılan bilgilerle uyumaktadır. Çelebi ise Ruben'in Türkiye'ye geliş sözleşmesini 31.10.1938 tarihinde imzalamış olduğunu ileri sürmektedir (2003: 268).

Ruben, kurucusu olduğu DTCF Hindoloji kürsüsünde derslerini Türkçe olarak vermiştir. 1936-37 yılları arasında, altı aylık bir süreliğine Hindistan'da kalmıştır. Bu dönemin öncesinde Alman Büyükelçiliği ile ilişkileri kopan ve göçmen konumuna düşen Ruben'in, Alman Hükümeti tarafından üniversitede ders vermesi yasaklanmıştır. 2. Dünya Savaşı döneminde Türkiye ile Almanya arasındaki ilişkilerin

kötülemesinin ardından pek çok Alman bilim insanı gibi Ruben ve ailesi Kırşehir'deki tecrit kampında enterne edilmiştir. Altı aylık zorunlu ikamet sürecinin ardından Ruben, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ndeki görevine geri dönmüştür. 1948 yılında Santiago del Estado Üniversitesi'nden çağrı alan Ruben bu teklifi kabul ederek ailesiyle Şili'ye yerleşmiştir. 1950 yılında kendi ülkesinde, Berlin Humboldt Üniversitesi'nin Hindoloji kürsüsüne çağrılan Ruben, burada uzun yıllar çalışmıştır. Uluslararası Hindistan Kültürü Akademisi (Lahor) üyeliği yapmıştır (Ruben, 2014: i-ii)

Hindoloji alanında gerçekleştirdiği disiplinler arası çalışmalarıyla gerek Dünya gerek Türk Hindoloji'si literatürü için önemli katkılar sağlayan Walter Ruben, 1982 yılında ölmüştür.

Hindoloji Alanında Türkçe Yayımlanmış/Türkçeye Çevrilmiş Çalışmaları

Ruben, akademisyenlik hayatına anavatanı olan Almanya'da başlamış; ülkemizde ve Şili'de geçirdiği sürecin ardından yine kendi ülkesindeki Hindoloji kürsüsünde çalışmalarına devam etmiştir. Bu sayede gerisinde ana dilinde yazdığı çok sayıda Almanca eser bırakmıştır. Türk Hindoloji'si açısından değerlendirildiğinde Ruben'in, Hindistan ve Kırşehir'de geçirdiği zamanın dışında kalan yaklaşık on bir yıl gibi kısa bir süreç boyunca DTCF Hindoloji Anabilim Dalı'nda görev yaptığı bilinmektedir. Bu süre içerisinde ülkemizdeki Hindoloji kürsüsüne, daha sonraki yıllarda yetişecek olan Hindolog hocalarımıza, Hindoloji öğrencilerine ve Hindistan'la ilgilenenlere temel kaynak niteliği taşıyan çok sayıda çalışma bırakmıştır.

Ruben'in ülkemizde görev yaptığı sıralarda edebiyat, din, felsefe, etnoloji gibi çeşitli disiplinlerden faydalanarak oluşturduğu farklı türlerdeki (makale, kitap, konferans metni gibi) özgün çalışmaları kimi zaman Almancadan dilimize çevrilmiş; kimi zaman ise bu çalışmalar bizzat kendisi tarafından Türkçe olarak kaleme alınmıştır.

Ruben'in Kitap Türündeki Özgün ve Çeviri Çalışmaları

Ruben, akademik hayatı boyunca pek çok sayıda eser bırakmışsa da kendisine göre bütün eserleri arasındaki en önemli çalışmaları; Almanca olarak kaleme aldığı, 1967-73 yıllarında yayımlanan altı ciltlik *Die Gesellschaftliche Entwicklung im alten Indien (Eski Hindistan'da Toplumsal Gelişme)* ile 1978 yılında yayımlanmış *Kulturgeschichte Indiens (Hindistan Kültür Tarihi)* adlı eserleridir (Ruben, 2014: ii). Türkiye'de bulunduğu dönemden çok uzun yıllar sonra kaleme aldığı bu çalışmaları, uzun ve

başarılı kariyerinin ürünleridir. Ülkemizdeki akademik kariyerinde ise Ruben tarafından beş özgün, bir çeviri eser olmak üzere toplam altı basılı kitap ortaya koyulmuştur. Kısaca ele alacağımız bu kitaplar kronoloji gözetmeksizin şu şekilde sıralanabilir:

- . *Hint İptidailerinin ve Hinduların Eski ve Yeni Eşya Kataloğu*
- . *Buddhizm Tarihi,*
- . *Eski Metinlere Göre Budizm,*
- . *Eski Hind Tarihi,*
- . *Mıççhakaṭika (Toprak Arabacık, çeviri eser),*
- . *İç Anadolu'da Küçük Bir Eskiçağ Şehri: Kırşehir.*

Hint İptidailerinin ve Hinduların Eski ve Yeni Eşya Kataloğu, 1942 yılında, DTCF Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü Yayınları (No. 25) için hazırlanmış Uzluğ Basımevi tarafından basılan bir çalışmadır. Ruben, Türk Hükümeti'nin de desteğiyle Hindistan'da bulunduğu 1936-37 yıllarında Ganj Vadisi çevresinde yer alan Benares, Gaya, Bodhgaya gibi şehirleri gezmiş; bu gezilerinin sonucunda bölgeden çektiği 1200 fotoğrafı fakültemize getirmiştir (Ruben, 1942: 3-4). *Hint İptidailerinin ve Hinduların Eski ve Yeni Eşya Kataloğu* adlı kitabında ise on üç materyalin resmedildiği altı fotoğraf mevcuttur. Kitapta Ruben, gezdiği bölgelerin erken dönem tarihini aydınlatacak arkeolojik ve etnolojik veriler sunmuş, elde ettiği verileri 'Çhota Nagpur'dan Çıkarılmış Eşya' ve 'Ganj Vadisi'nden Çıkarılmış Eşya' olarak iki ana grupta toplamıştır (Ruben, 1942: 5). *Eşya kataloğu* olarak tasniflediği bu eserlere ait bilgileri, toplam 107 madde halinde kısaca açıklayarak tanıtmıştır.

DTCF Yayınları, *Hindoloji Serisi* adı altında yayımlanan *Buddhizm Tarihi* adlı kitabı, 1947 yılında basılmış yüz altmış iki sayfalık bir diğer özgün bir çalışmasıdır. Ruben'in Almanca olarak kaleme aldığı bu eseri, o zamanlar öğrencisi olan Abidin İtil tarafından Türkçeye aktarılmıştır. Kitapta, Buddha'nın hayatı, Buddhist edebi külliyatı, anlatılardaki motifler, yoga gibi pek çok konu işlenmiştir. 1995 yılında basılmış olan *Eski Metinlere Göre Budizm* adlı kitap ise, Ruben'in *Buddhizm Tarihi* adlı çalışmasının DTCF Hindoloji Bölümü'nde öğrenim görmüş olan Lütfü Bozkurt tarafından dili sadeleştirilerek hazırlanmış versiyonudur (Ruben, 2000: 5-6).

DTCF Hindoloji Enstitüsü'nden çıkan ve 1944 yılında basılan *Eski Hind Tarihi* adlı kitap Ruben tarafından Almanca kaleme alınmış; DTCF Mütercimi Cemil Ziya Şanbey tarafından dilimize aktarılmıştır. Eser, Hint siyasi tarihinin ana dönemleri ile edebiyat, sanat, din ve felsefe konulu eserlerinin temaları, motifleri ve özneleri hakkında ana hatlarıyla bilgi veren kapsamlı bir çalışmadır. Ruben'in sekiz ana devre olarak ayırdığı eski dönem Hint tarihi, on iki alt bölüm altında ele alınmıştır (ayrıntılı bilgi için bkz. Ruben, 1944: i-ii).

Mrççhakaṭika (Toprak Arabacık), Walter Ruben tarafından Sanskrit aslından dilimize çevrilmiş; dili ve üslubu Pertev Naili Boratav tarafından düzenlenmiş bir klasiktir. 1946 yılında, *Dünya Edebiyatından Tercüme* serisi adı altında Milli Eğitim Basımevi tarafından yayınlanan bu eser, MS dördüncü yüzyıla tarihlendirilen ve Hint yazar Şūdraka'ya atfedilen bir dramdır. Zorba bir krala karşı isyan eden düşük kasttan bir çobanın hikâyesini anlatan bu dram (Şūdraka, 1946: i), kitapta öncelikle Ruben tarafından yedi sayfalık önsöz ile tanıtılmış, ardından dokuz perdelik bu eserin çevirisi verilmiştir.

Ruben, bir yıldan uzun süren zorunlu ikamet sürecinde ailesiyle birlikte yaşadığı Kırşehir'de gezmek ve bilgi toplamak için bolca vakit bulmuştur. "Zorunlu ikamete tabi tutulanların şehirde çalışmaları, posta ve gazete almaları, fotoğraf çekmeleri yasak olduğundan dolayı Ruben bu süreçte gözlemleriyle ve halkla doğrudan kurduğu sözlü iletişimle şehre ait veriler toplamış; elde ettiği bilgileri ayrıntılarıyla betimlemiş, gerekli durumlarda çizimler kaydetmiştir" (Ruben, 2014: i-ii). Edindiği bilgilerle 1945 yılında kaleme almaya başladığı *İç Anadolu'da Küçük Bir Eskiçağ Şehri: Kırşehir* adlı kitabını yazmaya başlamıştır. Eser; Kırşehir'in coğrafyası, tarihi, mimarisi, ekonomisi, kültürel öğeleri ve eğitimi hakkında çok sayıda ayrıntılı bilgi içeren kapsamlı bir çalışmadır. Walter Ruben'in çocuğu tarafından derlenerek basıma hazırlanan bu çalışma, Kırşehir Belediyesi'nin *Kültür-Tarih Yayınları Serisi (14)* adı altında 2014 yılında basılmıştır.

Makale Türündeki Akademik Çalışmaları

Walter Ruben'in kitap türündeki eserlerinin yanı sıra çok sayıda makalesi yayımlanmış; verdiği konferanslarda ele aldığı çalışmaları metin olarak basılmıştır. Kendisinin *Belleten*, *DTCF*, *Ülkü*, *Çığır* gibi önemli dergilerde basılan özellikle makale türünde kaleme aldığı Türkçe ve Almanca çalışmalarının kayda değer miktarda olduğu söylenebilir. 1940 yılında *Çığır Dergisi'nde* yayımlanan "*Türkiye'de Hindoloji'nin Vazifeleri*" adlı makale, Türkiye'de Hindoloji araştırmaları için bir yöntem sunması ve yetiyecek olan Hindologlara ışık tutması açısından ayrı bir değere sahiptir. Makale Ruben'in, Türkiye'de gerçekleştirilen Hindoloji çalışmalarının vaktiyle sömürgecilik faaliyetleri için Hint alt kıtasına gelen Avrupalı araştırmacıların çalışmalarına göre daha objektif olacağı hakkındaki görüşüyle başlamaktadır. Ruben, bu çalışmasında Türk Hindologların araştırma yapması gereken temel konulardan bahseder. Bu konular kısaca şu şekildedir:

- . Tarihteki Türk-Hint ilişkileri,
- . Eski metinlerde yer alan İç Asya-Hint etkileşimin izleri

- . Prehistorik dönemlerdeki Türk-Hint etkileşimine dair etnografik araştırma,
- . Hint etkisi görülen eski Türkçe metinler (örneğin Uygur eserleri) üzerinde disiplinler arası çalışma,
- . Türk coğrafyasındaki arkeolojik kalıntılarda Hint etkisinin izleri,
- . Batılılar, Türkler ve Hintler arasında hikâye ve masalların aktarımı,
- . Hint gramerinin analizi ve tercüme,
- . Hint, Türk, İran destanlarının akrabalığı,
- . Karşılaştırmalı felsefe tarihi
- . Karşılaştırmalı Anadolu ve Hint Sosyolojisi (Ruben, 1940: 168-178).

Ruben, Türk Hindologlara sunduğu bu araştırma konularının çalışılması için özellikle diğer milletlerin çalışmalarından ana hatlarıyla faydalanmak gerektiğini ifade eder (1940: 177-178). Ruben'in Hindoloji araştırmaları için çizdiği bu yol; Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kuruluş amacına; Türk dili, tarihi ve kültürünün araştırılması amacıyla filoloji, coğrafya, tarih, etnografya, felsefe, edebiyat gibi disiplinlerin ortak çalışmalar gerçekleştirilmesi idealine oldukça uygun bir yaklaşımdır.

Ruben bir Hindolog olarak filoloji, edebiyat, mitoloji, din, sosyoloji, etnoloji gibi konulardaki araştırmalarını, bilgi ve deneyimlerini makalelerde ele aldığı konularla harmanlamıştır. Çalışmanın bu bölümünde Ruben'in Türkçe kaleme aldığı makaleler belli başlıklar altında toplanarak sunulmuştur. Kesin sınırlar çizilmeksizin bu başlıklar; Edebi Konulu Makaleler, *Buddhizm ve Felsefe Konulu Makaleler*, *Kültürel ve Sosyoloji Konulu Makaleler* şeklinde sınıflandırılabilir.

Edebi Konulu Makaleleri:

- . *Hint Dramının Menşelerine Dair*,
- . *İki Kardeş Masalı*,
- . *Hint-Türk Masal Münasebetleri*,
- . *Hint Epopelerine Dair*
- . *Goethe ve Thomas Mann'ın İşledikleri Bir Hint Motifi*,
- . *Şark ve Garp Eserlerinde Biyografi*,
- . *Biyografi Tarihi İçin Türk, İran ve Hint Materyalleri: Kyros, Keyhüsrev, Krşhna, Afrasyab, Alp Er Tunga*,
- . *İndoloji Nokta-i Nazarından Bir Türkistan Masalının Tahlili*,
- . *Eski Hint Metinlerinin Dünyaca Meşhur Tercümelere*,
- . *Eski Hint'te Tecrübe Kavramı ve Tecrübenin Nevileri*,
- . *Kālidāsa'nın Raghuvamşa Adlı Eseri (Klasik Bir Hind Hanedan kitabı)*,
- . *Raznihān ve Māhifiruze*,
- . *"İşin Sonuna Bakmalı" Hindlilerde Türklerde Boccaccio'da ve Shhakespeare'de Bir Masal*,
- . *Hint Dramı*.

Kültür ve Sosyoloji Konulu Makaleleri:

- . *Kırşehir'in Dikkatimizi Çeken San'at Âbideleri,*
- . *Türk Tarih Kurumu Adına Kırşehir'de Cacabey Medresesinde Yapılan Araştırmanın İlk Kısa Raporu (Adnan Sayılı ile Birlikte),*
- . *Hind'de Köy ve Şehir,*
- . *Hint Mabet Kapılarının (Gopura) Tarihçesi,*
- . *Anadolu'nun Yerleşme Tarihi İle İlgili Görüşler: Koçhisar'ın Tuz Gölü Batısındaki Step Köylerinde 1946 Eylülünde Yapılan Bir Araştırma Gezisinin Sonuçları,*
- . *Türkiye'de Hindoloji'nin Vazifeleri.*

Buddhizm ve Felsefe Konulu Makaleleri:

- . *Budizma'nın Menşei ve Özü,*
- . *Doğuda ve Batıda Ortaçağ Felsefesi,*
- . *Buddhist Vakıfları Hakkında,*
- . *Felsefenin Başlangıcı.*

Felsefenin Başlangıcı adlı çalışması, *Ankara Üniversitesi Yayınları (4), Serbest Dersler Serisi (3)* adı altında 1947 yılında basılmış; üç konferans halinde gerçekleşen konuşmanın metinleştirilmiş halidir. Ayrıca, *“Goethe ve Thomas Mann'ın İşledikleri Bir Hint Motifi, Şark ve Garp Eserlerinde Biyografi Önsöz, Biyografi Tarihi için Türk, İran ve Hint Materyalleri: Kyros, Keyhüsrev, Kırşhna, Afrasyab, Alp Er Tunga”* adlı çalışmalar; *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yıllık Çalışmaları Dergisi I (1940-1941)* bünyesinde basılmıştır. Bu derginin sayfaları, Hindoloji'nin de aralarında bulunduğu fakülte bölümleri arasında paylaştırılmıştır. Ruben'in yukarıda anılan söz konusu makaleleri ile Tiyatro kürsüsünün kurucusu Prof. Dr. Melahat Özgü'ye ait iki makale *“İndoloji Araştırmaları”* ismi altında yayımlanmıştır.

Sonuç Yerine

Mustafa Kemal Atatürk'ün bir uygarlık projesi olarak hayata geçirdiği Dil, Tarih-Coğrafya Fakültesi; özellikle dil, tarih, kültür gibi araştırma alanlarına dair hedefleriyle sosyal bilimlerin sıfırdan ve yeniden inşasını gerçekleştirme görevini üstlenmiştir. Bu amaçla fakültede çok sayıda yeni kürsü kurulmuş; yerli uzmanların olmadığı veya eksik olduğu alanlarda görevlendirilmesi amacıyla Nazi Almanyası'ndan kaçan pek çok bilim insanı ülkemize davet edilmiştir. Görevlendirilen bu bilim insanlarından biri olan Walter Ruben, ülkesindeyken önemli Hindologlardan aldığı eğitimle 1935 yılında DTCF'nde Hindoloji kürsüsünü kurmuştur. Hindistan'ı henüz o dönem ziyaret etme şansı bulan Ruben, hem sahadan ülkemize getirdiği ürünlerle hem de burada görevdeyken kaleme aldığı çalışmalarıyla

batı ülkelerinin o dönemler çoktan ilerlemiş olduğu Hindoloji alanının ülkemizde de yerleşip büyümesi için temel atmıştır.

Politik sebepler yüzünden kontrol altında tutularak bir süre Kırşehir’de zorunlu yaşamasına rağmen imkânları dâhilinde orada da çalışmalarını sürdürmüş; küçük bir şark şehri olarak tanımladığı Kırşehir hakkında ayrıntılı bir kitap yazmıştır. Fakültedeki görevine geri döndüğünde kitaplar ve makaleler yazarak arkasından yetişecek olan Hindologlara kaynak sağlamış ve yol göstermiştir. Bu amaçla yazdığı “*Türkiye’de Hindoloji’nin Vazifeleri*” adlı makalesiyle şu an köklü bir bölüm olan ancak o zamanlar ülkemiz için yeni bir alan olan Hindoloji’yi ana hatlarıyla ve araştırma sahalarıyla tanıtmıştır. Bölümümüzün ikinci hocası olan Prof. Dr. Abidin İtil’i bizzat yetiştirmiş; kendisinin Almanca kaleme aldığı eserlerin Türkçeye aktarılmasında İtil’in desteğini almıştır. Ülkemizdeyken, uzmanı olduğu alanda Sanskrit, Türkçe ve Almanca dilinde çalışabilen Ruben, farklı dallardaki birikimlerini kullanarak çalışmalar üretmiştir. Bu sayede kendisinin DTCF’nin misyonuna uygun, disiplinler arası araştırmalar gerçekleştiren idealist ve verimli bir bilim insanıdır. Ülkemizden ayrıldıktan sonra da çalışmalarını sürdürmüş olan Ruben, arkasında bilimsel araştırmalarını kapsayan uzun bir liste bırakmıştır.

KAYNAKÇA

Çelebi, Nilgün (2003). “Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’ndeki Mülteci Profesörler, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi* (2003) 43 (1), 259-272.

Erbaş, Hayriye (2016). *Bir Cumhuriyet Çımarı: Sözlü Tanıklıklarla Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nin 75. Yılı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Erdem, Ali Rıza (2012). “Atatürk’ün Liderliğinde Üniversite Reformu: Yükseköğretim ve Bilim Tarihimizde Dönüm Noktası” *Belgi Dergisi* (2012), Sayı 4: 376-388.

Gökberk, Macit (1997). *Aydınlanma Felsefesi, Devrimler ve Atatürk*. İstanbul: Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık.

Grothusen, Klaus-Detlev (1981). “1933 Yılından Sonra Alman Bilim Adamlarının Türkiye’ye Göçü, Kemal Atatürk Döneminde Alman-Türk İlişkileri” *Belleten* (1981), XLV (180): 537-550.

İnan, Afet (1957). “Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin Kuruluş Hazırlıkları Üzerine” *Tarih Araştırmalar Dergisi* (1957), (1): 1-16.

Ruben, Walter (1940). “Türkiye’de Hindoloji’nin Vazifeleri” *Çığır Dergisi* (1940), 9 (97): 168-180.

Ruben, Walter (1942). *Hint İptidailerinin ve Hinduların Eski ve Yeni Eşya Kataloğu*
Ankara: Uzluk Basımevi.

Ruben, Walter (1944). *Eski Hind Tarihi*. Ankara: İdeal Matbaa.

Ruben, Walter (2000). *Eski Metinlere Göre Budizm* (Hazırlayan: Lütfü Bozkurt). İstanbul:
Okyanus Yayınları.

Ruben, Walter (2014). *İç Anadolu'da Küçük Bir Eski Çağ Şehri: Kırşehir* (Çev. Cemal
Sakallı), Kırşehir: Kırşehir Kültür-Tarih Yayınları.

Şūdraka (1946). *Mṛcchakaṭika* (Çev. Walter Ruben), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Widmann, Horst (2000). *Atatürk ve Üniversite Reformu*. İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.